

راههای پیشگیری از انحراف فکری جوانان چیست؟

<?xml encoding="UTF-8?">

همانگونه که در تأمین سلامت جسمی [1] افراد جامعه، اولویت با پیشگیری و ایمنسازی افراد است، در تأمین سلامت فکری و اعتقادی جامعه نیز باید پاکسازی محیط از آلودگیهای فکری، روانی و اعتقادی و پیشگیری از گسترش آن را در اولویت قرار داد. به همین دلیل سیاستگذاریهایی فرهنگی باید به گونهای باشد که محیط خوب و سالمی برای جوانان و نوجوانان فراهم آید.

لازم است کارگزاران تربیتی، نهادهای فرهنگی و خانوادهها با برنامه‌ریزی منظم، افراد آسیب‌پذیر را شناسایی و برای ایمنسازی آنان اقدام کنند. همچنین افرادی که مورد تهاجم فرهنگی بیگانه قرار گرفته اند، باید شناسایی شوند تا با استفاده از روشهای پیشگیرانه، آنان و دیگران از آلودگی بیشتر برحذر باشند. گفتنی است در ارایه راهکارهای پیشگیری از فریب خوردن جوانان و نوجوانان و افتادن آنان در دام افراد و جریانهای منحرف، باید به شرایط سنی، تفاوت‌های فردی، شرایط زمانی و مکانی و پایگاه فرهنگی و اجتماعی جوانان و نوجوانان توجه کرد. اینک شماری از این روشها را بر می‌شماریم :

1. نهادینه کردن شناخت و باورهای دینی : بنیادین‌ترین روش برای پیشگیری از فریب خوردن جوانان، گسترش زمینه های شناخت معارف الهی و درونی سازی باورهای مذهبی است. از آنجا که «مذهب» و «خداپرستی» در آیین فطرت انسان، نقش بسته و «کمال جویی» در نهاد انسان نهفته است، (روم، 29) کافی است پدران و مادران و کارگزاران فرهنگی با برنامه های تبلیغی و هدایتی، فطرت خداجوی جوانان و نوجوانان را شکوفا سازند. افزایش آگاهی ها به همراه دستیابی به معرفت و باورهای دینی باید به گونه ای باشد که جوانان در برابر تبلیغات دشمنان، ایمن شوند.

2. بستر سازی برای حضور جوانان در مکانهای مذهبی : فراهم آوردن زمینه حضور جوانان و نوجوانان در مساجد، نماز جمعه و بهره گیری آنان از برنامه های سازنده و روحبخش مذهبی، جوانان را با خدا مأنوس می سازد [2] و به زیور خوبی ها و زیبایی ها آراسته میگرداند. [3]

3. تشویق جوانان و نوجوانان به مطالعه کتابهای سازنده : ممکن است برخی جوانان به دلیل تبلیغات رسانه های گروهی، نسبت به آگاهی از مسایل دینی احساس بی نیازی کنند و انگیزه ای برای مطالعه نداشته باشند. در این صورت، باید بکوشیم این احساس کاذب از میان برود و انگیزه مطالعه در جوانان ایجاد شود.

4. تشکیل جلسه های مذهبی و سرگرمی مناسب : با تشکیل جلسه های آموزش مسایل دینی، سیاسی و اجتماعی، گردشهای دسته جمعی و جلسه های دعا و نیایش که از هدفهای رفتاری مشخص و دراز مدت برخوردارند، میتوان علاقه های جوانان را به این امور جلب کرد. در این زمینه از هنر و ادبیات نیز در انتقال باورهای دینی باید بهره برد. نمایش فیلمهای سودمند با درون مایه مذهبی، گزارشهای مستند جنگ تحمیلی و بازدید از مناطق جنگی در تقویت دین باوری نسل جوان مؤثر هستند. [4]

5. تشکیل جلسه های پرسش و پاسخ و گفت و گو : با بهره گیری از آموزگاران و مربیان علاقه مند و با تجربه می توان بحثهای آزاد عقیدتی و سیاسی درباره مسایل روز و مورد علاقه جوانان برپا کرد.

6. فراهم آوردن محیط گرم و خانوادگی و برخورد دوستانه با جوانان : نوجوانان در سن بلوغ بیش از حد حساس هستند و به همین دلیل، نباید با آنان با سختی و خشونت برخورد کرد. اگر افراد خانواده به ویژه پدر و مادر، به نیازهای عاطفی و روانشناختی جوانان و نوجوانان در محیط خانواده توجه داشته باشند، آنان دیگر انگیزه ای نخواهند داشت که با افراد ناباب، رفت و آمد و دوستی کنند. پس پدران و مادران باید بکوشند محیطی آرام و سرشار از محبت و احترام برای جوانانشان فراهم آورند. [5]

7. انتخاب دوستان خوب و شایسته : گاه دیده شده است که همه عوامل تربیتی برای یک فرد فراهم بوده، ولی رفت و آمد با دوستان ناباب، او را منحرف کرده و از هدایت و رشد بازداشته است. [6] ممکن است چنین تصور شود که چه بسا جوان، فردی را خوب و شایسته تشخیص دهد، در حالی که وی، فردی مشکلدار و وابسته به جریانهای ضد مذهبی باشد. پدر و مادر نیز نمی توانند برای فرزند جوانشان، دوستان خوب و شایسته برگزینند. پس مراد از این موضوع چیست؟ در این زمینه باید گفت پدر و مادر میتوانند از همان دوران کودکی فرزندانیشان، دوستانی خوب و شایسته برای آنان انتخاب کنند؛ چون تجربه نشان داده است که معمولاً جوانان و بزرگسالان دوستی خود را با افرادی ادامه می دهند که در دوران کودکی با آنان دوست بوده اند.

نتیجه

خانواده، مدرسه، کارگزاران تربیتی و سیاستگذاران فرهنگی، هرکدام به سهم خود می توانند در پیشگیری از فریب خوردن جوانان و افتادن آنان در دام افراد و جریانهای ضد مذهبی، نقش مؤثر ایفا کنند. نقش خانواده در تربیت، از همان دوران کودکی پدیدار می شود که به ایجاد فضای گرم و صمیمی در خانواده بر می گردد. همچنین مدرسه با ارایه برنامه های سالم و تقویت باورهای دینی دانش آموزان می تواند نسلی مذهبی و غیر وابسته به جریانهای ضد مذهبی، به جامعه تحویل دهد. سیاستگذاران فرهنگی نیز می توانند با ایجاد فضای مناسب و ساخت مراکز فرهنگی، ورزشی و تفریحی، اوقات فراغت جوانان را پر سازند و از انحراف آنان پیشگیری کنند.

پی نوشت ها :

[1] صباح < پاییز و زمستان 1381، شماره 5 و 6 > (حفظ فرهنگ و ارزشهای دینی)

[2] عنکبوت، 45.

[3] آموزش نماز، ویژه نوجوانان و جوانان، محسن قرائتی.

[4] مسایل نوجوانان و جوانان، محمدخدایاری فرد، تهران، انتشارات انجمن اولیاء و مربیان، 1372، فصل 4، مذهب و جوانان و نوجوانان.

[5] خانواده و مسایل نوجوان و جوان، علی قائمی، شفق، 1370، صص 204-207.

[6] میزان الحکمة، محمد محمدی ریشه‌ری، ج1، صص 51 - 43؛ ج 2، ص 61؛ با جوانان در ساحل خوشبختی، سیدحمید فتاحی، نشر الهادی، 1377، صص 281 314.